

Tillsynen av små verkstäder år 2020

Framsidas fotografi: Miljöförvaltningen, Anna Vestman

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Beskrivning av tillsynen	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och mål under år 2020	4
1.3 Genomförande och metod	4
1.4 Avgifter	5
2 Resultat från tillsynen	5
Tabell 1. Besökta verksamheter och resultat	6
Tabell 2. Jämförelse av resultat från olika tillsynsår	8
3 Slutsatser och åtgärder	8

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har under 2020 bedrivit tillsyn över små verkstäder. Till denna kategori räknas exempelvis fordonsverkstäder, små fordonstvättar, mekaniska verkstäder, däckverkstäder och maskinuthyrningsfirmor. De små verkstäderna är s.k. U-verksamheter som inte är anmälningspliktiga enligt miljöbalken och 10 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

Antalet små verkstäder i Stockholm uppskattas uppgå till ungefär 500. Totalt sett har tillsynen under år 2020 omfattat 45 verksamheter. Tillsynens fokus har legat på avfalls- och kemikaliehanteringen, vilket också fastställdes i 2020 års tillsynsplan. Verksamheter med lösningsmedelsförbrukning, fordonstvätt eller där klagomål förekommit har prioriterats. Vidare har tillsynen också omfattat två fastighetsägare som uppgetts ha ansvar för oljeavskiljare kopplade till de inspekterade verkstäderna. Förfrågningar om ansvar, redovisning av tömning etc. av oljeavskiljare ställs normalt via brev eller e-post.

Drygt 20 nya företag har påträffats och inspekterats. Förvaltningen kunde även konstatera att sex verksamheter hade upphört och de kunde därmed avregistreras ur förvaltningens ärendehanteringssystem.

De noterade bristerna var:

- Behållare med farligt avfall saknar märkning om innehåll, 16 % (brister hos 7 av 45 besökta verksamheter)
- Kemikalier förvaras så att det finns risk för att spill/läckage når avlopps- eller dagvattenbrunn eller oskyddad mark, 17 % (brister hos 8 av 45 besökta verksamheter)

- Farligt avfall förvaras så att det finns risk för att spill/läckage når avlopps- eller dagvattenbrunn eller oskyddad mark, 17 % (brister hos 8 av 45 besökta verksamheter)

Hos de verkstäder som har oljeavskiljare upptäcktes att 11 % av avskiljarna inte sköttes på rätt sätt. Ofta uppstår brister på grund av oklarheter kring ansvarsfördelning mellan verkstad och fastighetsägare, vilket gjort att avskiljaren inte tömts på flera år eller att larmet inte kontrollerats, alternativt helt saknas.

Många av bristerna rättas till direkt vid inspektionen eller så redovisar verksamhetsutövarna sina åtgärder genom exempelvis fotografier som skickas in via e-post. Handläggningen avslutas när bristerna är åtgärdade.

Övergripande synpunkter efter tillsynen 2020

De verksamheter som ingått i tidigare års tillsynsinsatser (23 st. 51 %) har generellt bättre kunskap om hantering av kemikalier och avfall än de som aldrig tidigare inspekterats. Verksamheter som inte tidigare har inspekterats har ofta allvarigare brister än de som fått tillsyn. Jämförelser mellan åren ska dock göras med försiktighet då olika verksamheter besöks varje år men den generella trenden under de senaste åren är att antalet konstaterade brister stadigt sjunker. Den sammantagna bedömningen är att regelbunden tillsyn med platsbesök är nödvändig för att minska risken för påverkan på miljön.

Tillsynen leder till att många brister avhjälps och därmed minskar riskerna för påverkan på mark, luft och vatten i Stockholm. Som exempel kan nämnas att flera verksamheter/fastighetsägare tecknat avtal för regelbunden tömning av oljeavskiljarna eller installerat nivåalarm till dem tack vare miljöförvaltningens tillsyn.

Antalet verkstäder i Stockholm som inte inspekterats de senaste åren är fortfarande stort. Målsättningen för år 2020 var att besöka 70 - 90 små verkstäder och 45 inspektioner genomfördes. Samhällsspridningen av covid-19 påverkade tillsynen på så vis att förvaltningen under delar av året valde att inte gå ut till småverkstäder. Det gjordes bland annat med anledning av stadens lättnadspaket för de delar av näringslivet i Stockholm som drabbats hårt av Coronapandemin. I miljöförvaltningens planering är tillsynsintervallet för en verkstad ungefär 5-6 år. Detta tillsynsintervall är lämpligt för mindre verksamheter. Förvaltningens ambition är att 70-90 små verkstäder ska besökas under 2021.

Som ett resultat av rapportens slutsatser kommer små verkstäder att vara ett fortsatt prioriterat tillsynsområde.

1 Beskrivning av tillsynen

1.1 Bakgrund

Stockholm har uppskattningsvis ca 500 små verkstäder. Det rör sig om mestadels mekaniska verkstäder och fordonsverkstäder. Målsättningen är att dessa ska få ett tillsynsbesök ungefär vart femte år. För att klara det är målsättningen att göra 70 - 90 inspektioner årligen. Tillsynen är en del av förvaltningens löpande kontroll av miljöfarlig verksamhet och en fortsättning på tidigare års tillsynsinsatser riktade mot små verkstäder.

1.2 Syfte och mål under år 2020

- Kontrollera att miljöbalkens bestämmelser följs på mindre verkstäder med tonvikt på farligt avfall och kemikalier.
- Förbättra egenkontrollen för hantering och förvaring av farligt avfall och kemikalier genom att inspektera och dela ut skriftlig information. På så sätt kan riskerna för utsläpp till luft, mark och vatten minska.
- Granska lösningsmedelshantering hos små verkstäder som utför lackering.
- Fortsatt inventering för att hitta tidigare okända verksamheter och uppdatera förvaltningens ärendehanteringssystem Ecos med dessa. På motsvarande sätt ta bort små verkstäder vars verksamhet upphört.
- Säkerställa likabehandling av branschens verksamhetsutövare genom att kontrollera att klassningen för fast avgift respektive timavgift är korrekt.

1.3 Genomförande och metod

Tillsynen under 2020 har inte varit inriktad på något speciellt geografiskt område. Verksamheter med lösningsmedelsförbrukning, fordonstvätt och verksamheter där klagomål förekommit har prioriterats. Urvalet grundas på bedömningen att den typen av verksamheter har, eller riskera ha, störst miljöpåverkan. Verksamheter som ligger i anslutning till dessa objekt har också besökts. Tillsyn har även bedrivs mot fastighetsägare som haft ansvar för oljeavskiljare kopplade till de inspekterade verkstäderna.

Inspektionerna genomfördes som såväl oanmälda som förannmälda besök och tillsynen har utgått från en checklista. Nya verksamheter upptäcktes genom dörrknackning, sökningar på nätet (däribland Eniro.se och Reco.se), tips från allmänheten och andra verksamhetsutövare. Efter genomgång av verksamheten presenterades resultatet för platsansvarige och eventuella åtgärder av brister diskuterades. Inspektionsprotokoll har skickats eller lämnats på plats vid varje besök där en fullständig inspektion kunde genomföras. Verksamheter med förannonserade inspektioner får ta del av

förvaltningens checklista och kan då i förväg se vilka frågor som kommer att tas upp.

Totalt sett har tillsynen omfattat 45 verksamheter och två fastighetsägare.

1.4 Avgifter

Tillsynen finansieras med timavgifter. Normalt sett tar det ca tre timmar att handlägga ett ärende där en verkstad inspekteras. För verksamheter med brister som kräver uppföljande kontakter och mer nedlagd tid blir avgiften således större än för verksamheter som har god ordning.

2 Resultat från tillsynen

Storleken på verksamheterna inom tillsynen har varierat mellan en och fem anställda. Samtliga verksamheter hanterar, i varierande omfattning, kemikalier och/eller farligt avfall.

Tillsyn har utförts på 22 verksamheter som miljöförvaltningen inte tidigare besökt. Det konstaterades även att sex företag har upphört och de kunde avregistreras i förvaltningens ärendehanteringssystem. Det går åt mycket tid till registervården och det är därför en betydande del av den sammantagna tiden för branschen. I och med att verksamheterna inte behöver anmäla när de lägger ner/flyttar, är det upp till miljöförvaltningen att se till att registret så långt möjligt speglar verkligheten.

Ett av syftena med tillsynen är att säkerställa att företag med samma verksamhet och med samma omfattning behandlas lika. Det innebär bl.a. att förvaltningen försöker fånga upp företag vars verksamhet ska omfattas av fast årlig avgift enligt miljöbalkstaxan. Som ett resultat av 2020 års tillsyn kommer fyra av verksamheterna att omfattas av fast årlig avgift.

De flesta verksamheter som besöktes under året är bil-/fordonsverkstäder. Tretton företag har tvätt/rekonditionering som huvudverksamhet. De som utför färre än 2000 biltvättar/år är inte aktuella för fast årlig avgift. Lackering utförs av tre verksamheter.

De vanligaste bristerna var att behållare med farligt avfall förvarades på ett sådant sätt att eventuellt spill eller läckage kunde nå mark eller golvbrunn. 17 % av verksamheterna fick anmärkningar om detta. Det var lika vanligt att kemikalier förvarades på ett bristfälligt sätt.

Hos de verkstäder som har oljeavskiljare upptäcktes att 11 % av avskiljarna inte sköttes på rätt sätt. Ofta bestod bristen i att avskiljaren inte tömts på flera år eller att larmet inte kontrollerats eller helt saknas. I flera fall berodde bristerna på oklar ansvarsfördelning mellan verkstad och fastighetsägare om vem som ska sköta oljeavskiljaren. Förvaltningen har öppnat två ärenden

gentemot fastighetsägare där verkstadsföretagen uppgivit att ansvaret för oljeavskiljaren inte ligger på dem själva.

De allvarligaste bristerna som noterades under 2020 års tillsyn var två firmor som utförde biltvättar trots att de saknade reningsutrustning (oljeavskiljare) kopplad till utgående vatten. När denna rapport skrivs har den ena firman installerat en avskiljare (november 2020) och hos den andra firman pågår installationsarbete.

Förvaltningens uppfattning är att det inte har någon större betydelse för andelen noterade brister om verksamheterna i förväg får ta del av checklistan som inspektören använder vid tillsynen. Många har inte läst det informationsmaterial som skickats ut.

Många av bristerna är avhjälpta när denna rapport skrivs. Verksamhetsutövarna har informerats om sitt ansvar för sin verksamhet genom egenkontroll.

Resultatet av 2020 års tillsyn finns sammanställt i **tabell 1**. Markeringen X innebär att verksamheten fått ett påpekande eller en anmärkning under aktuell rubrik.

I **tabell 2** finns en sammanställning av resultaten från tio års tillsyn av små verkstäder, resultatet för år 2017 har, till skillnad från övriga år, inkluderat både lindrigare och allvarligare brister. I och med att det är olika verksamheter som besöks är det inte möjligt att dra några långtgående slutsatser baserat på dessa tio års resultat men den övergripande trenden är dock att bristerna blir färre.

Tabell 1. Besökta verksamheter och resultat

Objektsnamn	Brister i märkning av farligt avfall	Brister i förvaring av farligt avfall	Brister i förvaring av kemikalier	Brister i skötsel av oljeavskiljare	Ansvar för skötsel av oljeavskiljare
Nordic car care Continentalgaraget				X	VU
Skärholmens gummi & bilverkstad					VU
MB Service	X				VU
Proline Bilskador					FÄ
Bilco					FÄ
Vinsta fordonsvård					VU
Spånga Bil & Motor					VU
Svenska bil rekond center					FÄ
Sjöländer & Co Maskintransport			X		VU
Primos Bilvård & Service					FÄ
Dia Carwash			X	X	VU
K-Eriksson Bilservice/Autoexperten	X				FÄ
AISAB ambulanstvätt söder					VU
Automekanik					VU
Classic Bilvård & Service					VU
EcoShine Västberga			X		
RS Rörservice					VU
Meca Vårberg	X	X	X	?	?
Spotless Carwash					VU
Custom Cars					VU
Sergels Bilservice					Aimo Park
Car Care Center		X			FÄ
Bavaria Kista					VU
Kranpunkten					VU
Midis Stockholm AB Bilverkstad			X		VU
Johansson car service		X	X		VU
STF Bilservice	X	X	X	X	VU
Eco Shine Bromma		X			
Larssons bil					VU
Eie Maskin					
JOD Bilcenter				X	VU
Nermíns bilservice			X		VU
Bilverkstad Täby					Ingo
Isko Bilservice	X	X			
JB Biltrim					

Objektsnamn	Brister i märkning av farligt avfall	Brister i förvaring av farligt avfall	Brister i förvaring av kemikalier	Brister i skötsel av oljeavskiljare	Ansvar för skötsel av oljeavskiljare
Auto Sifab		X			VU
Örby MC & Motorservice	X				
Rena bilar					VU
Wasa Express & Åkeri					
Västberga Plåt & Lack					FÄ
Meck & Rock					
Ramirent Högdalen				X	VU
Bilskadespecialisten					
Bil+ Bromma	X	X			

Tabell 2. Jämförelse av resultat från olika tillsynsår

Tillsynsår	Brister i märkning av farligt avfall (%)	Brister i förvaring av farligt avfall (%)	Brister i förvaring av kemikalier (%)	Brister i skötsel av oljeavskiljare (%)
2010	35	21	40	20
2011	42	15	37	29
2012	17	10	10	29
2014	35	15	17	25
2015	33	12	20	38
2016	14	2	9	25
2017	32	23	36	39
2018	28	14	20	26
2019	16	5	4	14
2020	16	17	17	11

* för 2017 har både lindrigare och allvarigare brister tagits med i resultatet

3 Slutsatser och åtgärder

Verksamheterna som besökts är i de flesta fall små men alla hanterar kemikalier och farligt avfall. Vissa har brister i sin hantering av kemikalier, farligt avfall samt skötseln av oljeavskiljaren. Egenkontrollen är i dessa fall otillräcklig men bristerna i egenkontrollen och i hantering/förvaring är i de flesta fall enkla att rätta till.

Brister i skötseln av oljeavskiljarna beror ofta på att den som driver verkstaden inte varit medveten om att ansvaret vilat på verksamheten. De har trott att fastighetsägaren skött detta eller så har hyresavtalen varit otydligt skrivna. Många industrifastigheter byter ofta ägare. Överlämning av dokumentation från gamla ägarna till de nya ägarna, gällande exempelvis fastighetens oljeavskiljare, sköts i vissa fall mycket dåligt.

Förvaltningens uppfattning är också att en del fastighetsägare har stora brister i kunskapen om sina skyldigheter enligt miljöbalken. Det här problemet är inte unikt för småverkstadsbranschen utan även större verksamheter och ägarna till vissa av dem har ofta dålig kunskap om hur deras oljeavskiljare och eventuella kompletterande reningssystem är kopplade och fungerar.

Tillsynen leder till att många brister avhjälps och därmed minskar riskerna för påverkan på mark, luft och vatten i Stockholm. Som exempel kan nämnas att flera verksamheter/fastighetsägare tecknat avtal för regelbunden tömning av oljeavskiljarna eller installerat nivåalarm till dem tack vare miljöförvaltningens tillsyn.

Det är oklart hur stora mängder kemikalier och farligt avfall som verkstäderna i Stockholm tillsammans hanterat årligen, men det är betydande mängder. Riskerna för påverkan på miljön genom läckage och andra utsläpp är stor. För att förebygga detta måste förvaringen ske på ett betryggande sätt.

Lite drygt hälften (51 %) av de besökta verksamheterna har ingått i tidigare års tillsynsinsatser. Förvaltningen har kunnat se att kunskapen om hur kemikalier och avfall ska hanteras, överlag var lite bättre där än hos de som inte inspekterats tidigare. Det ska dock påpekas att även många av de ”gamla” verksamheterna har brister. Allvarligast brister kan dock ses hos de verksamheter som aldrig besökts tidigare. Många av verkstäderna, främst bilverkstäder, är små och konjunktur känsliga företag. Det gör att den information som tillsynsmyndigheten kan bidra med vid en inspektion ofta försvinner vid ägarbyte. Regelbunden tillsyn med platsbesök är därför nödvändiga för att minska risken för påverkan på miljön.

I tabell 2 redovisas en jämförelse av resultaten från tio tillsynsår. (År 2013 sammanställdes inte småverkstadstillsynen i en rapport pga. andra prioriteringar). Jämförelsen visar att resultaten varierar mellan åren, vilket är helt naturligt eftersom det är olika verksamheter som besökts. Sammansättningen av verksamheter har också varierat mellan tillsynsåren. Tendensen har dock varit att de flesta bristerna minskat sedan 2010. I siffrorna för år 2017 har, till skillnad från tidigare och efterföljande år, samtliga typer av brister (både ”påpekanden” och ”anmärkningar”) tagits med i redovisningen, vilket gör att siffrorna inte är helt jämförbara.

Antalet verkstäder i Stockholm som inte inspekterats de senaste åren är fortfarande stort och därför kommer motsvarande tillsyn att bedrivas även i fortsättningen. Målsättningen är att ca 70-90 små verksamheter ska besökas per år vilket gör att tillsynsintervallet för en verkstad blir ungefär 5-6 år. Detta tillsynsintervall är lämpligt för mindre verksamheter.

Resultatet från denna tillsynsinsats delges deltagande verksamheter, SVOA samt branschföreningar som Motorbranschens riksförbund, Sveriges Fordonsverkstäders Förening, Motormännens

Riksförbund, Däckspecialisternas Riksförbund och Däckbranschen
Sverige.